

Ісламова Олександра

Національна академія Державної прикордонної
служби України ім. Богдана Хмельницького

orcid.org/0000-0002-2102-7363

DOI: 10.33099/2617-1775/2021-01/142-153

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ ПРИКОРДОННИХ МОБІЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ І США

У статті висвітлено сучасний досвід підготовки персоналу мобільних підрозділів країн ЄС та США та запропоновано використання передового досвіду для покращення професійної підготовки персоналу мобільних підрозділів Державної прикордонної служби України. Встановлено, що структура мобільних прикордонних підрозділів США представлена загоном спеціальних операцій Прикордонного патруля США із трьома основними підрозділами: BORTAC, BORSTAR, MRT. У країнах ЄС запроваджено прикордонні групи швидкого реагування під егідою агенції Фронтекс. Ці групи об'єднують спеціально навчених експертів з держав-членів ЄС, які тимчасово перебувають у резерві для швидкої оперативної допомоги з питань охорони зовнішнього кордону ЄС. Спільними рисами організації професійної підготовки фахівців мобільних підрозділів США та країн ЄС є інтегративність, прагнення розвивати інтегративність персоналу. Виявлено, що система підготовки персоналу мобільних підрозділів США та ЄС відповідає нормам, прийнятим у прикордонних відомствах провідних країн світу, що забезпечує ефективне виконання персоналом обов'язків за посадою на високому професійному рівні.

Ключові слова: *прикордонні мобільні підрозділи; професійна підготовка; інтегративність; країни Європейського Союзу; Сполучені Штати Америки.*

Постановка проблеми. Сучасні масштабні зміни соціально-політичних умов в країні та за кордоном сприяють посиленню міграційних та транскордонних процесів у світі, водночас ускладнюючи ситуацію на кордоні та умови оперативно-службової діяльності прикордонників. Значну роль у вирішенні конфліктних ситуацій, боротьбі з транскордонної злочинністю та торгівлею людьми належить прикордонним підрозділам спеціального призначення. Серед таких підрозділів країн світу чільне місце займає загін спеціальних операцій Прикордонного патруля Митно-прикордонної служби США та групи швидкого реагування (ГШР) європейської агенції прикордонної і берегової охорони Фронтекс, і неабиякий інтерес викликають потенційні можливості професійної підготовки мобільних прикордонних підрозділів країн Європейського Союзу (ЄС) та США для підвищення ефективності професійної підготовки українських прикордонників, особливо – персоналу мобільних підрозділів Державної прикордонної служби України (ДПСУ).

Відповідно до Стратегії розвитку ДПСУ [1], та наказів Адміністрації ДПСУ передбачено реорганізацію діючих мобільних підрозділів та переорієнтування їх на стандарти кращих зразків підрозділів спеціального призначення США та ЄС [2]. В рамках виконання цієї програми вивчено досвід розвитку спеціальних підрозділів США та ЄС, для оцінки ефективності

діяльності мобільних підрозділів було запрошено експертів Прикордонного патруля США. На теперішній час у складі мобільних сил Державної прикордонної служби України функціонують 19 відділів прикордонної служби типу «С», 3 відділи спеціальних дій (у складі загонів Морської охорони, призначені для виконання спеціальних завдань на воді) та мобільний прикордонний загін, які за рівнем фахової підготовки особового складу, технічної оснащеності активно протидіють протиправній діяльності на кордоні, вдало проводять спеціальні заходи з оперативно-розшуковим підрозділами в межах компетенції [3].

Метою статті є висвітлення сучасного досвіду підготовки персоналу мобільних підрозділів країн ЄС та США та використання передових ідей для покращення професійної підготовки персоналу мобільних підрозділів Держприкордонслужби України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Результати аналізу наукової літератури дозволили з'ясувати, що сьогодні як у вітчизняній, так і в зарубіжній науці накопичено значний масив досліджень, у яких розглядаються різні аспекти розвитку професійної компетентності військовослужбовців. Так, різноманітні аспекти підвищення рівня професійної підготовки офіцерів-прикордонників досліджували О. Діденко, В. Залож, А. Мисик, О. Ставицький, О. Торічний. Різні аспекти дослідження професійної підготовки фахівців з охорони кордонів зарубіжних країн досліджували І. Блощинський, К. Пантелєєв, Н. Ринденко. Питаннями вивчення особливостей професійної підготовки персоналу мобільних підрозділів ДПСУ займались А. Лукін, В. Кириленко, О. Мейко. Проте, у сучасних умовах майже цілком відсутні військово-педагогічні дослідження, пов'язані з використанням зарубіжного досвіду підготовки персоналу мобільних підрозділів прикордонних відомств провідних країн світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні у Державній прикордонній службі України триває активний розвиток мобільних підрозділів. З персоналом 10-го мобільного прикордонного загону проводяться курси виживання та практичні тренінги. Зокрема, інструкторами підрозділів спеціального призначення BORTAC та BORSTAR прикордонного патруля США проводяться такі курси, як: «Курс виживання», «Планування нічних операцій», «Курс висотної підготовки», «Курс тактичної медицини», «Курс планування спеціальних операцій». Також фахівцями прикордонного відомства Республіки Польща проведений навчальний практикум «Штурм на морських судах». Підвищення потенціалу мобільних підрозділів відбувається за участі американських експертів (Адміністрації США з питань боротьби з наркотиками) [4].

Отже необхідним вважаємо розкрити організаційно-штатну структуру мобільних прикордонних підрозділів у США. Зазначимо, що їх організовано у вигляді багаторівневих сил реагування у складі загону спеціальних операцій Прикордонного патруля США, який включає три підрозділи: оперативний Пошуково-рятувальний підрозділ Прикордонного патруля (BORSTAR),

Тактичний підрозділ Прикордонного патруля (BORTAC) та Мобільна оперативна група (MRT) (Рис. 1) [5].

Особовий склад загонів спеціальних операцій виконує нетрадиційні завдання, складність яких перевищує поточну спроможність відповідного сектору. Групи загонів спеціальних операцій можуть проводити операції самостійно, як сили підтримки або у складі спільних угруповань залежно від поставлених завдань. Групи та особовий склад загонів спеціальних операцій працюють під тактичним управлінням керівника відповідної складової загону й виконують завдання, що відповідають їхнім функціональним обов'язкам, визначеним у положеннях на національному рівні [6].

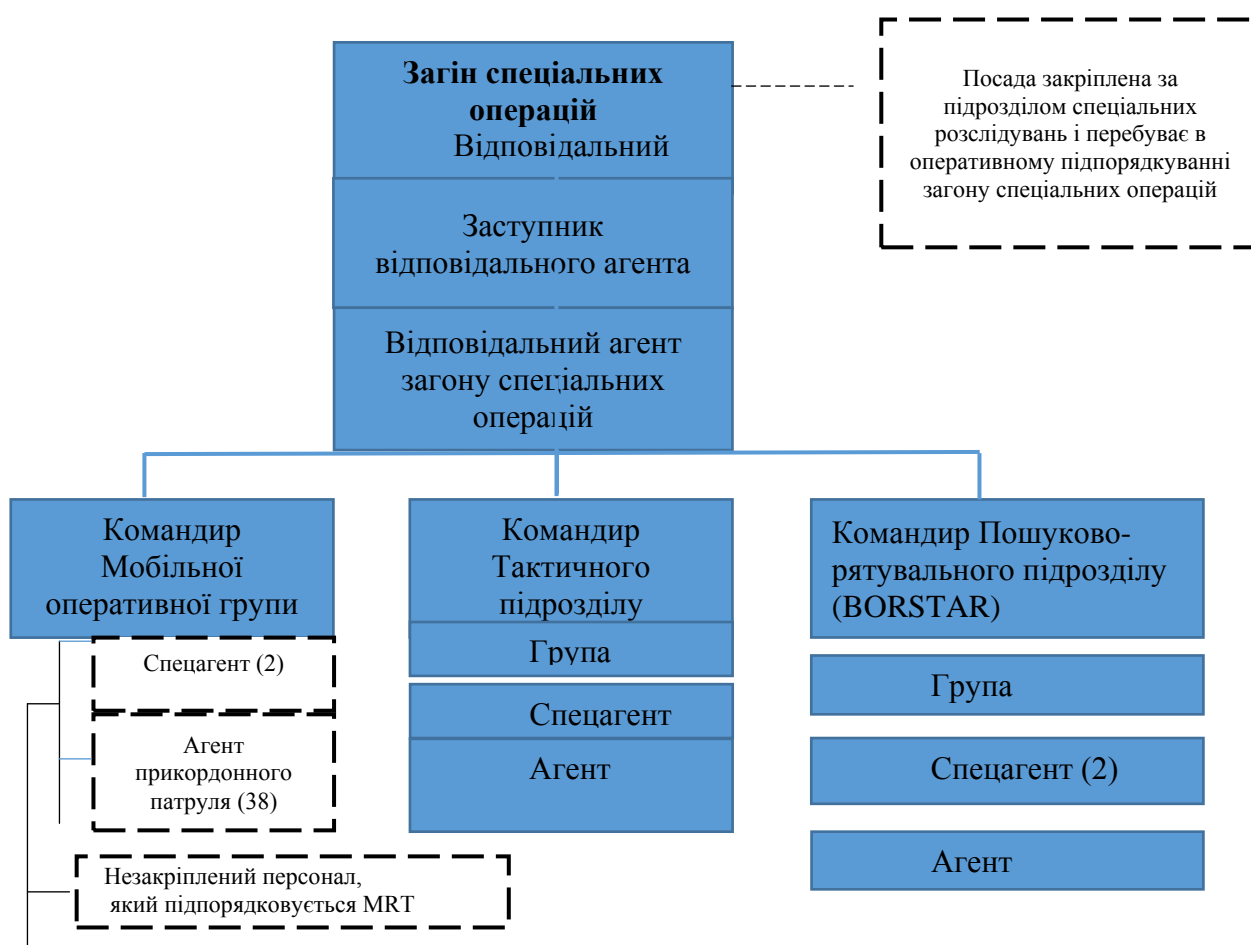

Рисунок 1. Структура загону спеціальних операцій Прикордонного патруля США, [6]

Митно-прикордонна служба має чітко визначені оперативні компоненти, функції яких визначаються та делегуються через положення, нормативні документи, а в деяких випадках і через закони. У різних сферах діяльності вони працюють над досягненням спільних цілей. З огляду на це, командири та особовий склад підрозділів мусять не лише розуміти та усвідомлювати відповідні розбіжності, але й застосовувати найбільш оптимальний комплекс ресурсів для виконання дорученого завдання заради забезпечення успіху місії без особистих або професійних упереджень.

Підрозділ BORSTAR є правоохоронним, пошуково-рятувальним та тактично-медичним засобом Прикордонного патруля США, який забезпечує реагування на катастрофи національного масштабу, а також проводить широкий спектр інших спеціальних операцій в інтересах національної безпеки. Крім того, BORSTAR надає допомогу у здійсненні спільних заходів з реагування органам влади місцевого рівня, штатів і племен, та федерального рівня шляхом надання підтримки у правоохоронних і пошуково-рятувальних заходах, боротьбі з тероризмом, потенційним тероризмом та стихійними лихами на всій території США.

Підрозділ BORSTAR на відповідний запит та за наказами Митно-прикордонної служби США та керівника Прикордонного патруля США проводить професійну підготовку персоналу, надає подальшу підтримку та відповідні оперативні настанови.

Тактичний підрозділ Прикордонного патруля (BORTAC) — це підготовлений і спеціалізований підрозділ оперативного реагування, що проводить широкий спектр спеціальних операцій, в тому числі з протидії тероризму й наркоторгівлі, а також виконує інші місії у сфері національної безпеки на підтримку інтересів Уряду США в царині національної безпеки.

Мобільна оперативна група (MRT) – група національного рівня у складі організованих, підготовлених та оснащених агентів Прикордонного патруля, яка здатна швидко пересуватись у сектори, на місця інцидентів та пригод регіонального й національного рівнів для забезпечення пріоритетних операцій Митно-прикордонної служби США.

До оперативних груп загону спеціальних операцій обираються лише підготовлені та сертифіковані агенти Прикордонного патруля. Бійці загону спеціальних операцій мають успішно виконати вимоги до базової підготовки та атестації, а також повинні відповідати вимогам, установленим відповідними положеннями та стандартними операційними процедурами.

Пошуково-рятувальний підрозділ, тактичний підрозділ та мобільна оперативна група мають у своєму розпорядженні атестований, але незакріплений за ними особовий склад у складі секторів Прикордонного патруля по всій країні. Попри те, що зазначені співробітники офіційно можуть і не бути в активному резерві сформованих загонів спеціальних операцій, вони все одно є атестованими працівниками загону спеціальних операцій, а отже мають право брати участь у деяких операціях чи бути залученими на тимчасовій основі для надання підтримки у здійсненні місій силами спеціальних операцій Прикордонного патруля у формі неоперативної роботи. Усі працівники, що безпосередньо залучаються до оперативної роботи, повинні відповідати визначеним професійним стандартам і пройти атестацію у відповідних відомствах на національному рівні.

Групи швидкого реагування прикордонних відомств країн ЄС

Починаючи з 2006 року європейська агенція прикордонної і берегової охорони Фронтекс має можливість розгортати групи швидкого реагування прикордонних відомств країн ЄС у ситуаціях «надзвичайного міграційного тиску» [8]. Ці групи, до складу яких на початку 2010 року входило близько 700

прикордонників, надають «посилену технічну та оперативну допомогу» [8] за умов постійної координації з відповідними національними прикордонними відомствами. ГШР вперше втрутились у процес охорони кордонів ЄС у 2010 році на прохання Греції [9]. Наразі, ці групи об'єднують спеціально навчених експертів з держав-членів ЄС, які тимчасово перебувають у резерві агенції Фронтекс для швидкої оперативної допомоги з питань прикордонного контролю. Використання ГШР базується на запиті держави-члена ЄС, яка стикається з ситуацією «надзвичайного міграційного тиску» щодо громадян третіх країн, які намагаються в'їхати на територію ЄС без належних документів. Отже, основними завданнями прикордонників є посилення безпеки зовнішніх кордонів ЄС та запобігання імміграції осіб без документів [10].

Використання груп швидкого реагування залежить від запланованих обов'язків, наявності та частоти розгортання. Щоб забезпечити ефективну роботу груп швидкого втручання на кордоні, держави-члени ЄС повинні забезпечити відповідну кількість прикордонників (резерв особового складу), що залежить, зокрема, від спеціалізації та розміру національних прикордонних відомств [11]. Тому держави-члени створюють власні національні резерви фахівців-прикордонників, для підвищення ефективності охорони зовнішніх кордонів ЄС, а Фронтекс враховує різні спроможності держав-членів ЄС та технічну спеціалізацію їх прикордонних відомств.

Найкращі практики багатьох держав-членів показують, що знання профілів (навичок та кваліфікації) наявного персоналу перед розгортанням суттєво сприяє ефективному плануванню та проведенню операцій. Агентство визначає профілі та загальну кількість прикордонників, які слід забезпечити для ГШР на кордоні, також агентством затверджено механізм створення ГШР, який пропонує державам-членам достатню гнучкість та гарантує, що прикордонні операції проводяться з високим рівнем ефективності та результативності.

Шляхом перегляду Регламенту про європейську прикордонну і берегову охорону [8], було запроваджено резерв персоналу груп швидкого втручання на кордоні для розгортання в короткі терміни в надзвичайних ситуаціях. Для цього всі прикордонники повинні пройти підготовку за спільними стандартами агенції Фронтекс, щоб сформуванню належний рівень інтеперабельності і дозволити їм ефективно та безпечно працювати разом в іншій державі-члені. Підготовка прикордонників проходить в одній з 43 прикордонних партнерських академій, розташованих у державах-членах ЄС, які проводять курси під егідою агенції Фронтекс.

Особливості систем підготовки персоналу мобільних підрозділів США та країн ЄС

Щодо організації професійної підготовки персоналу, загін спеціальних операцій Митно-прикордонної служби США силами своїх підрозділів забезпечує та підтримує готовність особового складу шляхом доведення навичок, необхідних для здійснення місій до належного рівня. Відповідні спроможності загонів спеціальних операцій спираються на високий рівень готовності особового складу. Це означає, що особовий склад загонів спеціальних операцій має постійно проходити підготовку до виконання

обов'язків відповідного підрозділу на основі особистих навичок та спеціалізації. Відрядження атестованих, але незакріплених за підрозділами співробітників, організовується через Адміністрацію Прикордонного патруля у встановленому порядку. Ці співробітники повинні залучатись лише до операцій і завдань, що відповідають їхньому рівню підготовки та атестації, а в деяких випадках передумовою такого залучення може бути проходження курсу підвищення кваліфікації [7].

Головним організаційним елементом Прикордонного патруля є відділ спеціальних операцій, який стежить за дотриманням усіма співробітниками сил спеціальних операцій (включаючи особовий склад загонів спеціальних операцій) високих стандартів підготовки. Відділ здійснює адміністративне управління через командирів підрозділів загонів спеціальних операцій національного рівня, опрацьовує та оприлюднює доктрину підготовки особового складу, забезпечує стандартизацію навичок та атестацію особового складу, а також має право проводити виїзні перевірки груп та особового складу загонів спеціальних операцій на предмет відповідності стандартам, установленим для підрозділів. Загони спеціальних операцій мають право відступати від національних стандартів підготовки лише з письмового дозволу командирів відповідних підрозділів національного рівня, узгодженого з відділом спеціальних операцій.

Дотримання особовим складом загонів спеціальних операцій індивідуальних стандартів підготовки здійснюється в порядку, встановленому відповідними національними положеннями та стандартними оперативними процедурами. Спеціалізоване навчання може мати різний зміст у різних секторах, однак усі потреби щодо розвитку окремих спеціальних навичок, що не передбачені відповідними національними положеннями чи стандартними оперативними процедурами, підлягають затвердженню відділом спеціальних операцій за погодженням із командирами відповідних підрозділів.

Загонам спеціальних операцій рекомендується проводити навчання спільно з іншими відомствами не лише для перевірки внутрішньої готовності своїх підрозділів, але й для оцінки індивідуальних навичок виконання особовим складом загонів спеціальних операцій нетипових функцій, до сприяння у здійсненні яких він може залучатись.

З огляду на терміновий характер, об'єм і складність місій, що виконуються особовим складом, сили спеціальних операцій Прикордонного патруля США проводять поточний та оперативний аналіз складних ситуацій з метою розв'язання нагальних проблем. Такий аналіз забезпечує розвиток елементів лідерства й дає змогу готувати висококваліфікованих керівників для Прикордонного патруля, Митно-прикордонної служби та Міністерства національної безпеки.

Невід'ємним елементом процесу розвитку оперативних навичок особового складу загонів спеціальних операцій є процес підвищення професійної кваліфікації. Керівництво загонів спеціальних операцій стежить за тим, щоб керівники нижчих рівнів та підлеглий персонал мали рівну можливість для участі в реалізації різних програм з підготовки керівництва Митно-

прикордонної служби та Прикордонного патруля США, а також могли брати участь у програмах підготовки кадрового резерву.

Підготовка персоналу ГШР в країнах ЄС є вимогливою та різноманітною, починаючи від вивчення основних прав та торгівлі людьми, закінчуючи діями на місцях відповідно до положень Регламенту про європейську прикордонну і берегову охорону [8]. Прикордонники також ґрунтовно вивчають Шенгенський прикордонний кодекс [10]. Для досягнення рівномірно високого рівня забезпечується гнучкий підхід з боку тренерів. Розглядаються різноманітні кейси і сценарії, виклики, з якими стикаються держави-члени ЄС. Для надання прикордонникам уявлення про обставини, з якими вони можуть зіткнутися при розгортанні (які потенційно можуть сильно відрізнятись від тих, з якими вони звикли мати справу вдома). Наприклад, співробітники національних прикордонних відомств можуть краще зрозуміти, що означає нести службу на кордоні держави, яка традиційно була пунктом в'їзду до ЄС, а не країною транзиту чи призначення, і навпаки. Коли держави пропонують резерв національних прикордонників для ГШР, вони можуть вибрати будь-яку кількість з тринадцяти можливих профілів фахівців-прикордонників. Вони охоплюють такі завдання, як: перевірка документів, дебринфінг мігрантів, кінологічні обов'язки, примусове повернення, спільне патрулювання і т.і.

Підготовка також дає можливість отримувати інформацію про нові інструменти та бази даних, які можуть допомогти прикордонникам виконувати свої обов'язки ефективніше. Навчальні курси професійного спрямування охоплюють навички роботи з системами автоматизованого прикордонного контролю (ABC), попереднього подання імен пасажирів (PNR), EUROSUR (Система спостереження за кордонами Європи) та Візовою інформаційною системою (VIS).

Організація професійної підготовки персоналу ГШР передбачає його практичну спрямованість. Його важливим аспектом є те, що його проводять прикордонники, які вже мали досвід участі в операціях агенції Фронтекс. Додатковою перевагою спільної підготовки персоналу та участі у спільних прикордонних операціях є надання учасникам можливості зустрічатися та обмінюватися досвідом з колегами з інших країн. Такі особисті контакти стають надзвичайно важливими у випадках коли необхідно швидко вирішити якусь проблему на кордоні, коли, наприклад, один телефонний дзвінок колезі може підтвердити, наприклад, що віза, яка виглядає застарілою або незвичною, є насправді дійсною.

Отже, проведений аналіз функціональних обов'язків та особливостей професійної підготовки персоналу дозволяє констатувати, що спільними рисами організації професійної підготовки фахівців мобільних підрозділів США та країн ЄС є інтегративність, прагнення розвивати інтеперабельність (оперативну сумісність) персоналу мобільних підрозділів (між прикордонними відомствами різних країн ЄС та між різними правоохоронними агенціями задіяними в охороні кордону у США). Водночас процес кар'єрного зростання є більш чітким і структурованим для фахівців цього профілю у підрозділах прикордонного патруля США (а саме: підготовка на базовому рівні в академії

прикордонного патруля (м. Артезія, Нью-Мексико); стажування в органах охорони кордону під наглядом супервайзера; самостійного стажування в підрозділах охорони державного кордону; курсів підвищення кваліфікації [10].

Ефективними методами підготовки є теоретичні заняття та рольові ігри. Для фізичної підготовки використовують практичні форми занять (особиста безпека, розвиток фізичної витривалості та сили). Іншомовна підготовка охоплює вивчення іспанської мови (застосовуються практичні завдання, рольові та ділові ігри, тренінги, інтенсивні курси) [12]. Найбільш поширеними формами і методами підготовки персоналу до використання вогнепальної зброї та спецзасобів є інтерактивні презентації, показ, використання тренажерів, симуляторів, практика у «кіл-хаусі» тощо.

Водночас професійна підготовка персоналу ГШР європейської прикордонної і берегової охорони під егідою агенції Фронтекс організовується відповідно до профілів посад в межах підготовки до розгортання. Після чого фахівці-прикордонники відправляються до місць проведення спільних операцій FRONTEX або операцій швидкого реагування [13; 14]. Підготовка базується на потребах фахівців ГШР для ефективного виконання обов'язків відповідно до профілю. Це забезпечує гнучкість та своєчасність використання таких підрозділів відповідно до ситуації та передбачає прямий доступ до підготовленого персоналу під час операцій. Іншою особливістю організації підготовки мобільних підрозділів є проведення тематичних тренінгів, метою яких є підготовка фахівців за окремими, спеціальними профілями для виконання заходів з охорони кордону. Це досягається шляхом розробки спільних освітніх продуктів та проведенням підготовки мультиплікаторів та тренерів на основі результатів аналізу ризиків прикордонних відомств ЄС, спільних операцій та попередньої оцінки потреб.

Висновок. Отже, організаційно-штатна структура мобільних прикордонних підрозділів США представлена у вигляді багаторівневих сил реагування у складі загону спеціальних операцій Прикордонного патруля США, який включає три основні підрозділи. У країнах ЄС запроваджено групи швидкого реагування прикордонних відомств країн ЄС під егідою агенції Фронтекс. Ці групи об'єднують спеціально навчених експертів з держав-членів ЄС, які тимчасово перебувають у резерві для швидкої оперативної допомоги з питань охорони зовнішнього кордону ЄС.

Спільними рисами організації професійної підготовки фахівців мобільних підрозділів США та країн ЄС є інтегративність, прагнення розвивати інтероперабельність персоналу мобільних підрозділів. Найбільш поширеними формами і методами підготовки персоналу у США є інтерактивні презентації, показ, використання тренажерів, симуляторів, практика у «кіл-хаусі» тощо. Підготовка ГШР європейської прикордонної охорони фокусується на особливих потребах учасників ГШР для ефективного виконання обов'язків відповідно до профілів посад для забезпечення гнучкості та своєчасності виконання завдань. Особливістю організації підготовки є проведення тематичних тренінгів, для підготовки фахівців за спеціальними профілями

посад. Велика увага приділяється проведенню курсів підготовки та перепідготовки персоналу різних ланок персоналу.

Виявлено, що система підготовки персоналу мобільних підрозділів США та ЄС відповідає нормам, прийнятим у прикордонних відомствах провідних країн світу, що забезпечує ефективне виконання персоналом обов'язків за посадою на високому професійному рівні. Перспективами подальших наукових розвідок вважаємо дослідження та узагальнення досвіду відбору і підготовки фахівців для викладацької діяльності у системі підготовки персоналу прикордонних відомств США та ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стратегія розвитку Державної прикордонної служби: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1189-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-%D1%80> (дата звернення: 15.11.2020).
2. Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 30.12.05 № 1039 “Про затвердження Тимчасової інструкції про застосування мобільних підрозділів Державної прикордонної служби України”, – Київ : АДПСУ, 2005.
3. Мобільні підрозділи Державної прикордонної служби України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/mobilni-pidrozdzili/> (дата звернення: 20.05.2020).
4. Братко А. (2017). Роль та місце підрозділів спеціального призначення в умовах збройних локальних конфліктів Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія: військові та технічні науки № 4(74), с. 23-33.
5. U.S. Customs and Border Protection (2016) Performance and Accountability Report. URL: <https://www.cbp.gov/sites/default/files/assets/documents/2017-Mar/FY-2016-CBP-PAR-508C.pdf> (дата звернення: 20.05.2020).
6. CBP Delegation Order 2130-009A, Authority for Border Patrol Functions, 2010. URL: https://www.cbp.gov/sites/default/files/documents/directive_eoaf__2.pdf (дата звернення: 20.05.2020).
7. Border Patrol National Strategy 2012-2016 URL: <https://www.hsdl.org/c/cbp-releases-2012-2016-border-patrol-strategic-plan/#:~:text=The%202012%2D2016%20Border%20Patrol,the%20existing%20infrastructure%20and%20technology.&text=We%20approac h%20this%20mission%20from,effective%2C%20and%20efficient%20manner.%E2%80%9D> (дата звернення: 20.05.2020).
8. Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2016 on the European Border and Coast Guard. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R1624>. (дата звернення: 20.05.2020).
9. Балендр А. Уніфікація підготовки фахівців у сфері охорони кордону як науково-педагогічна проблема (на основі світового досвіду). Науковий огляд : міжнар. наук. журн. 2018. № 7(50). С. 66–74.
10. Schengen Borders Code. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/schengen-borders-code_en. (дата звернення: 20.05.2020).
11. Балендр А. Характеристика рівнів галузевої рамки кваліфікацій для підготовки прикордонників країн Європейського Союзу в академічній освіті. Педагогічний дискурс. Хмельницький, 2017. Вип. 22. С. 9–14.
12. Тронь Т. Базова підготовка агентів Прикордонного патруля у системі професійної підготовки працівників правоохоронних органів США. Науковий огляд. 2017. № 1 (33). С. 107–121.
13. Soroka O., Kalaur S., Balendr A. Diagnostics of Leadership Qualities of Specialists of «Man–Man» Type of Professions in Military and Civil Higher Education Institutions: Psychological

and Pedagogical Approach. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2019. Vol. 11, Issue 4 Supl. 1. P. 263–277.

14. Balendr A., Biletskyi V., Iakymchuk A., Sinkevych A., Korolov V., Bloschchynskiy I. Implementation of European Border Guards' Common Educational Standards in Ukraine: Comparative Analysis. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2019. № 11(2). P. 1–17.

REFERENCES

1. Stratehiya rozvytku Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby: rozporjadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2015. № 1189-p. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-%D1%80> (Accessed: 15.11.2020).

2. Nakaz Administratsiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy vid 30.12.05 № 1039 “Pro zatverdzhennya Tymchasovoyi instruktsiyi pro zastosuvannya mobil'nykh pidrozdiliv Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy”, – Kyiv : ADPSU, 2005.

3. Mobil'ni pidrozdily Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/mobilni-pidrozdili/> (Accessed: 20.05.2020).

4. Bratko A. (2017). Rol' ta mistse pidrozdiliv spetsial'noho pryznachennya v umovakh zbroynykh lokal'nykh konfliktiv Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy Seriya: viys'kovi ta tekhnichni nauky № 4(74), c. 23-33.

5. U.S. Customs and Border Protection (2016) Performance and Accountability Report. URL: <https://www.cbp.gov/sites/default/files/assets/documents/2017-Mar/FY-2016-CBP-PAR-508C.pdf> (Accessed: 20.05.2020).

6. CBP Delegation Order 2130-009A, Authority for Border Patrol Functions, 2010. URL: https://www.cbp.gov/sites/default/files/documents/directive_eoaf_2.pdf (Accessed: 20.05.2020).

7. Border Patrol National Strategy 2012-2016 URL: <https://www.hsdl.org/c/cbp-releases-2012-2016-border-patrol-strategic-plan/#:~:text=The%202012%2D2016%20Border%20Patrol,the%20existing%20infrastructure%20and%20technology.&text=We%20approac h%20this%20mission%20from,effective%2C%20and%20efficient%20manner.%E2%80%9D> (Accessed: 20.05.2020).

8. Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2016 on the European Border and Coast Guard. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R1624>. (Accessed: 20.05.2020).

9. Balendr A. Unifikatsiya pidhotovky fakhivtsiv u sferi okhorony kordonu yak naukovopedahohichna problema (na osnovi svitovoho dosvidu). *Naukovyy ohlyad : mizhnar. nauk. zhurn.* 2018. № 7(50). S. 66–74.

10. Schengen Borders Code. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/schengen-borders-code_en. (Accessed: 20.05.2020).

11. Balendr A. Kharakterystyka rivniv haluzevoyi ramky kvalifikatsiy dlya pidhotovky prykordonnykiv krayin Yevropeys'koho Soyuzu v akademichniy osviti. *Pedahohichnyy dyskurs.* Khmel'nyts'kyi, 2017. Vyp. 22. S. 9–14.

12. Tron T. Bazova pidhotovka ahentiv Prykordonnoho patrulya u systemi profesiynoyi pidhotovky pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv SSHA. *Naukovyy ohlyad.* 2017. № 1 (33). S. 107–121.

13. Soroka O., Kalaur S., Balendr A. Diagnostics of Leadership Qualities of Specialists of «Man–Man» Type of Professions in Military and Civil Higher Education Institutions: Psychological and Pedagogical Approach. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2019. Vol. 11, Issue 4 Supl. 1. P. 263–277.

14. Balendr A., Biletskyi V., Iakymchuk A., Sinkevych A., Korolov V., Bloschchynskiy I. Implementation of European Border Guards' Common Educational Standards in Ukraine:

РЕЗЮМЕ

Исламова Александра

Национальная академия Государственной пограничной службы Украины им. Богдана Хмельницкого

Сравнительный анализ особенностей профессиональной деятельности и подготовки персонала пограничных мобильных подразделений стран евросоюза И США

В статье освещены современный опыт подготовки персонала мобильных подразделений стран ЕС и США и предложено использование передового опыта для улучшения профессиональной подготовки персонала мобильных подразделений Государственной пограничной службы Украины. Установлено, что структура мобильных пограничных подразделений США представлена силами специальных операций Пограничного патруля США с тремя основными подразделениями: BORTAC, BORSTAR, MRT. В странах ЕС введены пограничные группы быстрого реагирования под эгидой агентства Фронтекс. Эти группы объединяют специально обученных экспертов из государств-членов ЕС, которые временно находятся в резерве для быстрой оперативной помощи по вопросам охраны внешней границы ЕС. Общими чертами организации профессиональной подготовки специалистов мобильных подразделений США и стран ЕС интегративности, стремление развивать интероперабельность персонала. Выявлено, что система подготовки персонала мобильных подразделений США и ЕС соответствует нормам, принятым в пограничных ведомствах ведущих стран мира, обеспечивает эффективное выполнение персоналом обязанностей по должности на высоком профессиональном уровне.

Ключевые слова: пограничные мобильные подразделения; профессиональная подготовка; интероперабельность; страны Европейского Союза; Соединенные Штаты Америки.

SUMMARY

Oleksandra Islamova

Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine

COMPARATIVE ANALYSIS OF FEATURES OF PROFESSIONAL ACTIVITY AND TRAINING OF PERSONNEL OF BORDER GUARD MOBILE UNITS OF THE EU COUNTRIES AND THE USA

Introduction. Nowadays a significant role in resolving conflict situations, combating cross-border crime and human trafficking at the state border is performed by special purpose border guard units. The organizational structure of the US mobile border units is represented in the form of a multi-level response force as part of the US Border Patrol Special Operations Group, which includes three main units: BORTAC, BORSTAR, MRT. EU Border and Coast Guard Teams have been set up in EU countries under the auspices of Frontex. These groups bring together specially trained experts from EU Member States who are temporarily in reserve for emergency operational assistance to protect the EU external borders.

The purpose of the article is to reveal the current experience of training personnel of the EU and US border guard mobile units and to use this experience to improve the training of personnel of mobile units of the State Border Guard Service of Ukraine.

Methods. *The article employs general scientific methods of analysis of scientific literature on the studied problem, generalization, systematization, content analysis.*

Result. *According to the conducted analysis the common features of organization of professional training of specialists of mobile units of the USA and EU countries are integration, developing interoperability of personnel of mobile units. The US mobile units use mostly practical forms of training (to teach personal safety, development of physical endurance and strength); teaching foreign language training includes learning Spanish (task-based learning activities, role-plays, trainings, intensive courses are widely used). The training of the European Border and Coast Guard Teams focuses on the specific needs of the participants for the effective performance of their duties in accordance with the job profiles to ensure flexibility and timeliness.*

Originality. *The most common forms and methods of staff training in the United States mobile border guard units are interactive presentations, demonstrations, use of simulators, simulators, practice in the "kill-house" etc. We consider the prospects of further scientific research to be the study and generalization of the experience of selection and training of specialists for teaching in the system of personnel training of the US and EU border guard agencies. Implementing thematic trainings to prepare specialists is considered very effective. Much attention is paid to training and retraining courses for the personnel of different qualifications.*

Conclusion. *The system of training of personnel of mobile units of the US and the EU border guard agencies was found to comply with the standards adopted by the border agencies of the world's leading countries, which ensures the effective performance of staff duties at a high professional level.*

Key words: *border guard mobile units; professional training; interoperability; European Union countries; United States.*